

АНАЛІЗ НЕФОРМАЛЬНОГО І ФОРМАЛЬНОГО СЕГМЕНТІВ РИНКУ ВЕНЧУРНОГО КАПІТАЛУ УКРАЇНИ

Ковтуненко К.В., Нестеренко О.В.

Одеський національний політехнічний університет

У статті проведено системний аналіз неформального і формального сегментів ринку венчурного капіталу України. Показано, що кожен сегмент ринку має свою нішу в області фінансування інноваційних підприємств. Венчурне фінансування від бізнес ангелів має колосальний резерв за рахунок коштів мігрантів і діаспори, обсяги річних доходів яких порівнянні з ВВП України. З урахуванням національної специфіки розвитку венчурного бізнесу проведена класифікація бізнес ангелів та венчурних фондів в Україні, побудовані схеми їх взаємодії з інноваційними підприємствами. Зроблено висновок про те, що ринок венчурного капіталу в Україні перебуває поки в стадії свого формування, це породжує важливе завдання національного масштабу зі створення ефективної екосистеми взаємодії інноваційних підприємств і всіх сегментів ринку венчурного капіталу в Україні.

Ключові слова: венчурний капітал, бізнес ангели, венчурні фонди, інноваційне підприємство, інвестування.

Постановка проблеми. Інноваційна діяльність є одним з основних пріоритетів розвитку сучасної світової економіки. В економічно розвинених країнах до 80% ВВП забезпечується за рахунок інноваційних підприємств [1]. Кількість інноваційних підприємств в країнах ЄС перевищує 50%. В Японії їх кількість досягає 80%.

В Україні ситуація істотно відрізняється від ситуації в економічно розвинених країнах. Відповідно до даних з аналізу інноваційного розвитку України, підготовленого Європейською економічною комісією ООН, інноваційною діяльністю в Україні займається 21% підприємств [2]. Одним з важливих чинників низької інноваційної активності підприємств є відсутність коштів на проведення інноваційної діяльності. Останні роки спостерігається постійне зменшення обсягів фінансування інноваційної діяльності підприємств з традиційних джерел фінансування (державні інвестиції, інвестиції з позабюджетних фондів і місцевих бюджетів, кредити). Тому великий інтерес у підприємств викликає можливість використання венчурного інвестування, як альтернативного джерела фінансування їх інноваційної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Існує велика кількість публікацій, присвячених венчурному капіталу [3, 4, 5]. Однак, в цих публікаціях проводиться аналіз традиційних структур венчурного бізнесу, які склалися в світі. Структура венчурного капіталу в Україні має ряд істотних особливостей, які необхідно враховувати для побудови ефективних схем взаємодії венчурного капіталу і бізнесу.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Венчурне інвестування відіграє важливу роль у фінансуванні інноваційної діяльності підприємств і орієнтоване на фінансування бізнес діяльності, яка пов'язана з великими ризиками. Саме такою діяльністю є інноваційна діяльність підприємств, особливо на ранніх стадіях реалізації інноваційного процесу (ІІ). Венчурне інвестування здійснюється без надання підприємствами будь-якої застави, на відміну від традиційних методів фінансування, в якості яких використовуються різні форми кредитування [6].

Ринок венчурного капіталу традиційно розділений на два сегменти. Це сегмент неформального венчурного капіталу, який представляють

бізнес ангели та ринок формального венчурного капіталу, який представлений різними венчурними фондами [7]. Дані два сегменти ринку венчурного капіталу успішно спільно функціонують протягом більше п'ятдесяти років, ефективно взаємодіючи з інноваційними підприємствами кожен в своїй ніші венчурного фінансування.

Метою статті є проведення системного аналізу функціонування формального і неформального сегментів ринку венчурного капіталу в Україні з позначенням проблем та шляхів підвищення ефективності використання венчурного капіталу для фінансування інноваційної діяльності підприємств.

Виклад основного матеріалу. Неформальний ринок венчурного капіталу України формують бізнес ангели. До бізнес ангелів відносять приватних інвесторів, які вкладають власні кошти, як правило, в ризикові інноваційні проекти, які реалізують інноваційні підприємства, з метою отримання високих доходів в майбутньому. Бізнес ангели вкладають свої кошти в статутний капітал підприємств в обмін на частину їхніх акцій (міноритарний пакет) і частковий контроль над об'єктом інвестування. Головною відмінністю бізнес ангелів від венчурних фондів є те, що вони вкладають власні кошти, тоді як фонди розпоряджаються чужими залученими коштами.

Бізнес ангели займають дуже важливу фінансову нішу, вкладаючи кошти в підприємства на самих ранніх етапах розвитку інноваційного процесу. Як відомо, життєвий цикл ІІ містить два періоди розвитку: доринковий і ринковий [8]. При цьому, відповідно до термінології, що застосовується у венчурному бізнесі, в доринковому періоді виділяють два цикли розвитку ІІ: «передпосівний» (Preseed) та «посівний» (Seed). Передпосівний цикл включає процес формування ідеї і проведення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт (НДДКР). На початковому етапі передпосівного циклу використовуються власні кошти розробників інноваційного продукту. Однак, для проведення НДДКР потрібні значні кошти. Саме на даному передпосівному циклі розвитку ІІ, практично, єдиним засобом його фінансування є капітал бізнес ангелів [5]. Аналіз зарубіжного досвіду показує, що близько 70% бізнес ангелів воліють вкладати кошти

в тому регіоні, де вони проживають. Це спрощує їх участь в управлінні підприємством, яке вони проінвестували.

Бізнес ангели, як правило, це успішні бізнесмени. Вони не афішують свою діяльність, тому підрахувати їх точну кількість не представляється можливим. За оцінками фахівців число активно працюючих бізнес ангелів в Європі перевищує сто тисяч. Розмір їх інвестицій лежить в діапазоні від двадцяти тисяч до кількох мільйонів доларів. Аналіз роботи бізнес ангелів в Великобританії і Фінляндії показує, що обсяги їх інвестицій в малі та середні підприємства в кілька разів перевищує інвестиції венчурних фондів, що говорить про високу ефективність їх роботи [9]. Число активно працюючих бізнес ангелів у США перевищує 500 тисяч.

Існує загальноприйнята класифікація бізнес ангелів, яка враховує ступінь їх участь в управлінні підприємством, яке вони інвестують. У відповідності з цією класифікацією вони розділені на п'ять груп [10]:

- корпоративні ангели;
- ангели ентузіасти;
- підприємницькі ангели;
- мікрокеруючі ангели;
- професійні ангели.

Корпоративні ангели це колишні топ менеджери великих компаній, які отримали значні кошти при звільненні. Вони готові вкласти частину своїх коштів в розвиток однієї компанії і зайняти в ній одну з керівних посад.

Ангели ентузіасти розглядають інвестування як хобі. Вкладають незначні кошти в розвиток різних компаній і не беруть участь в їх управлінні.

Підприємницькі ангели – це успішні бізнесмени, які здійснюють інвестиції з метою розширити свій інвестиційний портфель. На офіційну посаду в інвестованих підприємствах не претендують.

Мікрокеруючі ангели інвестують в кілька підприємств і вважають за краще займати керівну посаду в раді директорів кожної з інвестованих компаній.

Професійні ангели інвестують свої кошти спільно з іншими ангелами в тій області, де вони є професіоналами.

Інвестування від бізнес ангелів має ряд очевидних переваг:

- залучення фінансових коштів від бізнес ангелів дешевше, ніж від фінансових установ;
- часові витрати на залучення фінансових коштів істотно менше, ніж у венчурних фондах;
- підприємствам, у фінансуванні яких беруть участь бізнес ангели, простіше отримати позикові кошти на наступних етапах свого розвитку;
- бізнес ангели приносять в компанії досвід управління бізнесом, якого так не вистачає молодим зростаючим інноваційним фірмам;
- в передпосівному циклі розвитку ІІІ бізнес ангели є єдиним сегментом венчурного капіталу, який готовий підтримати інноваційне підприємство.

Бізнес ангели в Україні мають ряд особливостей, які необхідно враховувати при аналізі перспектив використання даного виду фінансування ІІІ.

В Україні склалися дві групи бізнес ангелів [9]. Перша група – це закордонні і, рідше, вітчизняні бізнес ангели, які інвестують кошти, переважно, в ІТ-проекти. Вибір області ІТ-проектів

пояснюється наступними факторами. По-перше, в області ІТ-індустрії Україна входить в десятку провідних країн світу. По-друге, у зв'язку з розвитком Інтернет технологій, виробництво ІТ-продуктів слабо прив'язане до місця, де вони виробляються. І, по-третє, в разі необхідності ІТ-підприємство можна легко перевести в ту країну, де йому зручніше розвивати свій бізнес. Річний обсяг інвестицій цієї групи бізнес ангелів оцінюється в кілька сотень мільйонів доларів, а їх кількість декількома тисяч.

Друга і більш численна група бізнес ангелів – це українські мігранти та діаспора, моряки, а також зайняті на умовах міжнародного аутсорсингу фахівці. Кількість потенційних бізнес ангелів цієї групи оцінюється в кілька мільйонів. Для того, щоб оцінити потенційні можливості бізнес ангелів даної групи, досить поглянути на динаміку переказів ними грошових коштів з-за кордону в порівнянні з обсягами іноземних інвестицій за останні 20 років (рис. 1).

Ряд 1 – грошові перекази, всього;
Ряд 2 – перекази через фінансово-банківську систему;
Ряд 3 – іноземні інвестиції

Рис. 1. Динаміка грошових переказів українських мігрантів і діаспори та іноземних інвестицій з 1996 по 2015 рік

Джерело: [9]

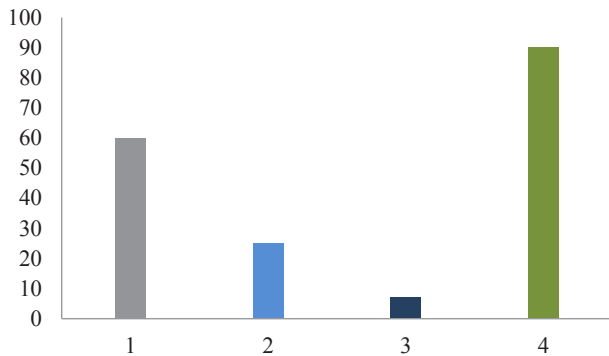
Можливості другої групи бізнес ангелів колосальні. Їх річні доходи порівнянні з ВВП України (рис. 2). Таким чином, якщо скласти рейтинг бізнес ангелів України, то перше місце в ньому впевнено займають мігранти та зарубіжна діаспора. Цікавим є аналіз інвестицій від бізнес ангелів даної групи і зарубіжних інвесторів по різних регіонах України за останні кілька десятиріч (рис. 3). Аналіз показує, що тільки в центральному регіоні обсяг інвестицій від зарубіжних інвесторів перевищує інвестиції від бізнес ангелів з числа мігрантів і діаспори. У всіх інших регіонах інвестиції бізнес ангелів істотно вище, ніж від закордонних інвесторів.

На малюнку 3 показані інвестиції від бізнес ангелів, які пройшли через фінансово-банківську систему. З урахуванням того, що тільки 30% інвестиційних коштів проходять через фінансово-банківську систему (рис. 1), то в дійсності інвестиції бізнес ангелів даної групи в багато разів перевищують інвестиції зарубіжних інвесторів. З огляду на нинішню економічну ситуацію в Україні, ці тенденції будуть тільки зміцнюватися.

Друге місце в рейтингу бізнес ангелів України займає менше численна група вітчизняних і за-

рубіжних бізнесменів, які займаються інвестуванням, переважно, в області ІТ-індустрії.

Млрд. дол.

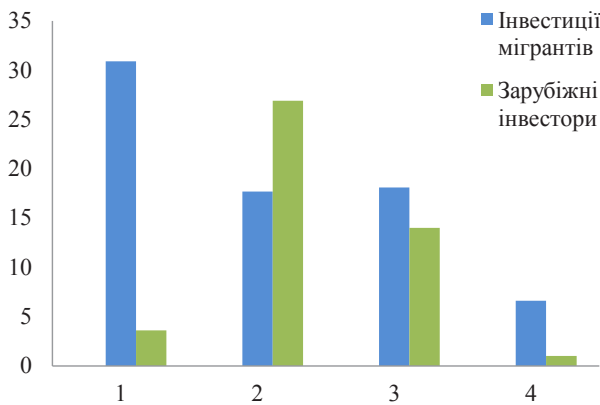

- 1 – доходи мігрантів і діаспори,
- 2 – перекази в Україну, всього,
- 3 – перекази через фінансово-банківську систему,
- 4 – ВВП України

Рис. 2. Доходи мігрантів і діаспори та ВВП України в 2015 році

Джерело: [9]

Млрд. дол.

- 1 – Західний регіон, 2 – Центральний регіон,
- 3 – Східний регіон, 4 – Південний регіон

Рис. 3. Обсяги інвестицій мігрантів і діаспори в порівнянні з інвестиціями зарубіжних інвесторів

Джерело: [9]

Проведений аналіз неформального ринку венчурного капіталу дозволяє провести класифікацію бізнес ангелів України. В основу класифікації покладено такі базові ознаки: участь ангела в управлінні інвестованою компанією, обсяг інвестованих коштів, стадії інвестування ІП, приналежність ангела до відповідної групи інвесторів (рис. 4).

Взаємодія бізнес ангелів з інноваційними підприємствами здійснюється різними шляхами [10]. Можливий особистий контакт з бізнес ангелом, який будується з використанням своїх зв'язків або зв'язків партнерів і друзів. Можливий контакт з використанням соціальних мереж. Однак, найбільш ефективними шляхами залишаються контакти через спеціалізовані електронні ресурси (спеціалізовані сайти) і участь в конференціях, які проводяться об'єднаннями бізнес ангелів і присвячені розгляду різних пропозицій в області інноваційної діяльності.

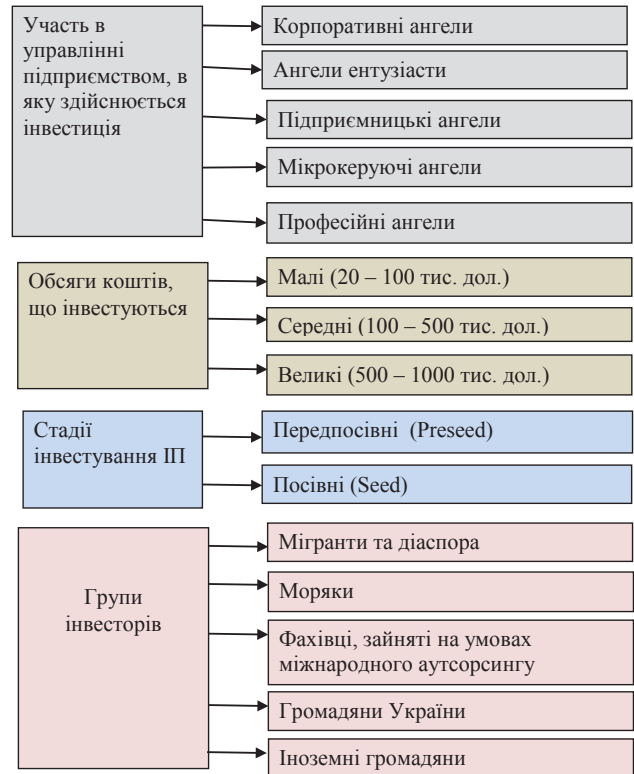

Рис. 4. Класифікація бізнес ангелів України

Розробка авторами за джерелами [5, 9, 10]

Для підвищення ефективності взаємодії бізнес ангелів і інноваційних підприємств бізнес ангели об'єднуються в міжнародні та національні спілки. Найбільшим міжнародним союзом бізнес ангелів є EBAN (European Business Angels Network). Найбільшим союзом бізнес ангелів України є Uangel (Ukrainian angel), який з моменту створення в 2012 році входить до складу EBAN [9].

На малюнку 5 представлена схема взаємодії інноваційних підприємств в Україні з бізнес ангелами з урахуванням їх класифікації, представленої на малюнку 4.

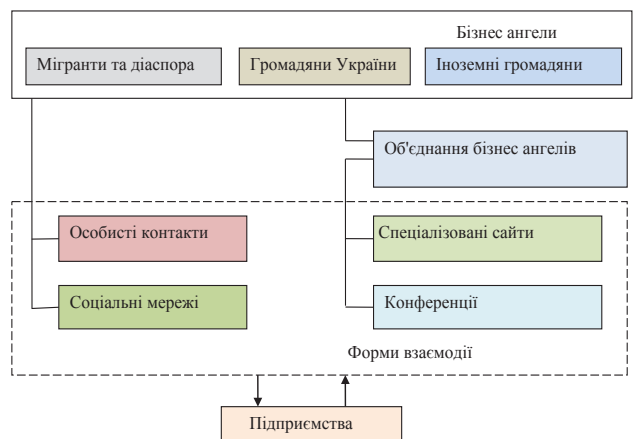

Рис. 5. Схеми взаємодії підприємств з бізнес ангелами в Україні

Розробка авторами за джерелами [5, 9, 10]

Сегмент неформального венчурного фінансування відіграє важливу роль у розвитку інноваційного бізнесу в Україні, особливо при фінансуванні інноваційних підприємств на ранніх

стадіях їх розвитку. Національною особливістю даного сектора є те, що величезна кількість потенційний бізнес ангелів знаходиться в середовищі мігрантів і діаспори, моряків та фахівців, зайнятих на умовах міжнародного аутсорсингу. Отже, необхідно передбачити заходи політичного та економічного характеру для стимулювання їх діяльності і переведення їх з категорії потенційних в категорію активних бізнес ангелів. Зокрема, необхідно вжити заходів щодо стимулювання легалізації їх грошових переказів при використанні фінансово-банківських каналів. В даний час тійова частина переказів становить близько 17 млрд. дол. в рік. Міжнародні організації не бачать цього потоку валютних коштів, тому кредитний рейтинг України залишається низьким, і, як наслідок, кредитні ставки за зовнішніми кредитами є високими [9].

Формальний ринок венчурного капіталу формують різні венчурні фонди. Венчурний бізнес виник понад 60 років тому в США, які і сьогодні є провідною країною в світі по використанню венчурного капіталу. Аналогічно бізнес ангелам венчурні фонди здійснюють фінансування інноваційної діяльності підприємств, яка мають високий рівень ризиків, але і високим рівнем прибутковості. На відміну від бізнес ангелів венчурні фонди займають іншу нішу в життєвому циклі фінансування ІІІ підприємств. Венчурні фонди воліють фінансувати підприємства в більш пізніх фазах розвитку ІІІ, у фазах виходу на ринок, освоєння ринку і фази розширення ринку. Відповідно до термінології венчурних фондів це, відповідно, фази Start up, Early stage і Expansion.

Основними видами венчурних фондів є корпоративні та пайові фонди [11]. Корпоративні фонди створюються у вигляді відкритих акціонерних товариств і здійснюють інвестування із загального корпоративного фонду. Пайові фонди не є юридичними особами і розпоряджаються активами інвесторів на праві спільної часткової власності. Активами пайових фондів розпоряджаються керуючі компанії.

Основними інвесторами венчурних фондів є пенсійні фонди, інвестиційні фонди, страхові компанії, університетські фонди, а також приватні інвестори, які можуть брати участь в їх роботі з використанням механізму фонду фондів. Очікувана віддача від таких вкладень становить близько 25% річних. Висока річна ставка інвестицій забезпечується за рахунок ретельного відбору венчурною компанією інноваційних підприємств, в які вкладаються кошти [12]. Тому отримання коштів від венчурного фонду істотно більш складна і тривала процедура, ніж отримання коштів від бізнес ангелів. Венчурні фонди мають обмежений термін існування (в середньому до 10 років). Розмір залучених коштів фонду – від декількох десятків до декількох сотень мільйонів доларів.

Загальний обсяг інвестицій від венчурних фондів в світі в 2015 році склав 128,5 млрд. дол. (рис. 6).

Перше місце за обсягами інвестицій посідає США, на другому місці Європа, а на третьому місці – швидко зростаючий азіатський ринок венчурних інвестицій.

Венчурні фонди об'єднані в національні та міжнародні асоціації. Найбільшою асоціаці-

єю венчурних фондів США є NVCA – National Venture Capital Association, яка об'єднує в своєму складі близько 400 фондів. Найбільшою європейською асоціацією венчурних фондів є EVCA – European Venture Capital Association, до складу якої входить понад 1300 європейських венчурних фондів.

Млрд. дол.

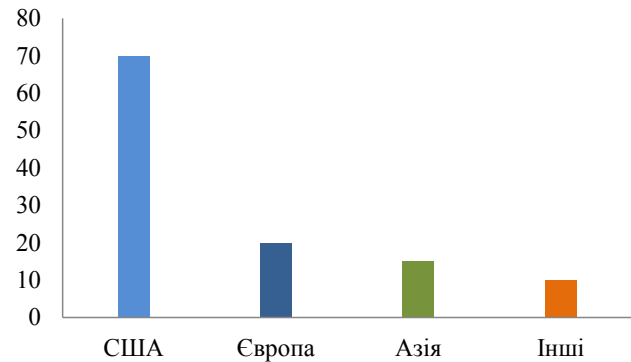

Рис. 6. Обсяг інвестицій венчурних фондів в світі в 2015 році

Джерело: [12]

Український ринок венчурного капіталу має ряд істотних особливостей. Роком створення венчурних фондів можна вважати 2001 рік, коли в Україні був введений в дію закон «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)». У законі було дано визначення і встановлені правові норми діяльності венчурних фондів України. У 2012 році з'явилася нова редакція закону, в якій коло учасників фонду було розширено на приватних інвесторів за рахунок використання механізму фонду фондів. Законом визначено два види венчурних фондів – корпоративні та пайові фонди. Пайових фондів налічується близько 900, а корпоративних 165 [13]. Інвесторами венчурних фондів є юридичні особи – резиденти України (78%), компанії нерезиденти (18%) і фізичні особи (4%).

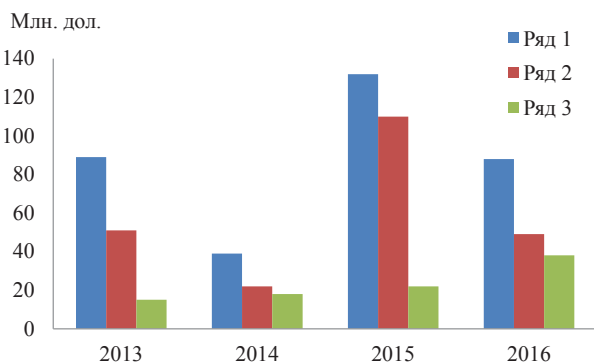
Суттєвою особливістю більшості венчурних фондів України є те, що вони не орієнтовані на інвестиції в інноваційні підприємства, а використовуються як інструмент корпоративних інвестицій та оптимізації оподаткування в будівельному, фінансовому і аграрному секторі [13]. Такі венчурні фонди створюються для оптимізації управління грошовими потоками між різними структурами всередині корпорації, а не для інвестицій в інноваційні підприємства. Чинне законодавство дозволяє їм видавати кредити підприємствам, що входять до складу корпорації, без сплати податків і зі зменшенням бази оподаткування прибутку. Тож не дивно, що до складу топ 100 венчурних фондів з найбільшим венчурним капіталом України, входять фонди саме цієї групи.

«Справжній» венчурний ринок України тільки починає зароджуватися. Останнім часом з'явився ряд венчурних фондів, які орієнтовані на інвестиції в інноваційні підприємства та, в першу чергу, в галузі ІТ-технологій. Це такі венчурні фонди як TA Venture, Imperious Group, AVentures Capital, Detonate Ventures, Chernovetskyi Investment Group, Dekarta Capital, Vostok Ventures, Global Technology Foundation [14]. Ці фонди об'єднані

в національну асоціацію венчурних фондів UVCA – Ukrainian Venture Capital Association.

Таким чином, динаміку зміни ринку венчурного капіталу доцільно розглядати в області ІТ-технологій. Згідно з даними UVCA динаміка ринку венчурного капіталу в цій галузі має вигляд, наведений на малюнку 7 [15]. Загальний обсяг інвестицій в 2016 році зменшився в порівнянні з 2015 роком. Це пояснюється тим, що в 2015 році були здійснені дві великі інвестиції в інноваційні підприємства Сіклум і Rozetka.ua обсягом кілька десятків мільйонів доларів, що і привело до сумарного обсягу інвестицій в 2015 році в 132 мільйони доларів. Слід також відзначити постійне зростання обсягу інвестицій в інноваційні підприємства в до ринкової стадії їх розвитку, що говорить про зростання довіри інвесторів до українських інноваційних ІТ-підприємств навіть на початковій стадії їх розвитку. Тим не менше, більшість венчурних фондів воліють інвестувати в інноваційні підприємства в стадії їх виходу на ринок. 60% фондів, які скоїли інвестиції в 2016 році, є закордонними венчурними фондами.

Цікавим є аналіз середнього розміру інвестицій (рис. 8). У порівнянні з 2013 роком в 2016 році середній розмір інвестицій виріс на порядок, що говорить про зацікавленість інвесторів у розвитку інноваційних ІТ-підприємств України.

Ряд 1 – інвестицій, всього,
Ряд 2 – інвестиції в фазі виходу на ринок,
Ряд 3 – інвестиції в доринкової фази розвитку

Рис. 7. Інвестиції венчурного капіталу України в інноваційні ІТ-підприємства

Джерело: [15]

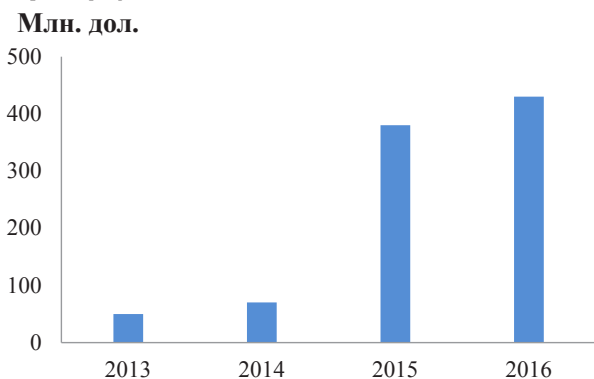

Рис. 8. Середній розмір інвестицій

Джерело: [15]

Проведений аналіз ринку венчурного капіталу дозволяє провести класифікацію венчурних

фондів України. В основу класифікації покладено такі базові ознаки: область інтересів венчурного фонду з інвестування коштів, обсяг залучених коштів інвесторів, стадії інвестування ІІ, організаційно-правова форма венчурного фонду, об'єкт інвестування коштів (рис. 9).

Рис. 9. Класифікація венчурних фондів України

Розробка авторами за джерелами [11, 12, 13]

Взаємодія інноваційних підприємств і венчурних фондів здійснюється, в основному, за чотирма каналами (рис. 10). Через сайти фондів, конференції, бізнес-інкубатори і конкурси стартапів.

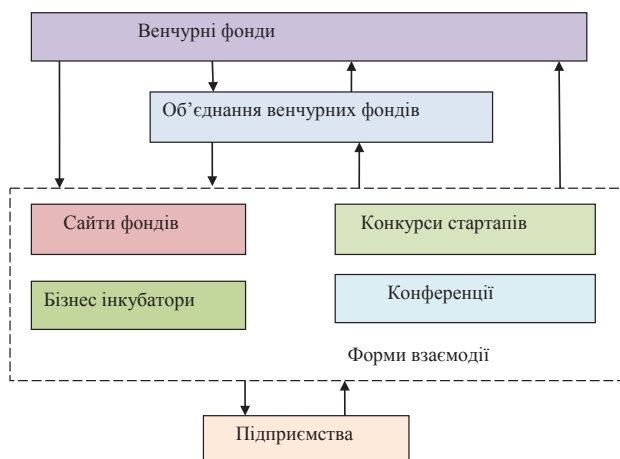

Рис. 10. Схема взаємодії інноваційних підприємств і венчурних фондів

Розробка авторами за джерелами [13, 14]

Висновки і пропозиції. Зменшення обсягів фінансування інноваційної діяльності підприємств з традиційних джерел фінансування (державні інвестиції, інвестиції з позабюджетних фондів і місцевих бюджетів, кредити) змушує їх активно шукати можливості використання венчурного інвестування, як альтернативного джерела фінансування інноваційної діяльності.

Аналіз неформального і формального ринку венчурного капіталу України показує, що кожен з сегментів ринку відіграє важливу роль у фінансуванні інноваційних підприємств. Бізнес ангели фінансують інноваційні підприємства на самій ранній стадії їх розвитку. Венчурні фонди фінансують їх на більш зрілих фазах розвитку ІІІ.

Національною особливістю сектора бізнес ангелів є те, що величезна кількість потенційних бізнес ангелів знаходиться в середовищі мігрантів і діаспори, моряків та фахівців, зайнятих на умовах міжнародного аутсорсингу. Отже, необ-

хідно передбачити заходи політичного та економічного характеру для стимулювання їх діяльності і переведення їх з категорії потенційних в категорію активних бізнес ангелів.

Активний розвиток різних типів інноваційних підприємств в Україні породжує значний попит на венчурний капітал. Однак, слід зазначити, що ринок венчурного капіталу в Україні перебуває поки в стадії свого формування. Це породжує задачу національного масштабу зі створення ефективної екосистеми взаємодії інноваційних підприємств і всіх сегментів венчурного ринку капіталу в Україні.

Список літератури:

1. Полещенко К.Н., Верхогляд Е.В. Інноваційні підприємства: особливості, класифікація, інституалізація / Полещенко К.Н., Верхогляд Е.В. // Вестн.Ом. ун-та, № 3, 2011, с. 336-343.
2. Огляд інноваційного розвитку України. Європейська економічна комісія ООН, 2013, 168 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.unesco.org/index.php?id=32861>
3. Жилинська О.И., Букало А.Н., Венчурні фонди як інвестиційні посередники, Інновації, № 5(151), 2011, с. 35-40.
4. Скрипко Т.О. Інноваційний менеджмент: підручник / Т.О. Скрипко. – К.: Вид-во «Знання», 2011. – 423 с.
5. Йохна М.А. Інноваційний менеджмент: навч. посібн. / М.А. Йохна, В.В. Стадник. – К.: Академвидав, 2006. – 464 с.
6. Микитюк П.П. Інноваційна діяльність: Навч. пос. П.П. Микитюк, Б.Г. Сенів – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 392 с.
7. Десяк С. Неформальний ринок венчурного капіталу, 2011, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://earnforum.com/showthread.php?t=133458>
8. Archibald R., Filippo I., Filippo D. The Six-Phase Comprehensive Project Life Cycle Model Including the Project Incubation/Feasibility Phase and the Post-Project Evaluation Phase, 2012, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dphu.org/uploads/attachements/books/books_5917_0.pdf
9. Гайдучкий А. Бізнес-ангели України: хто вони?, 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forbes.net.ua/opinions/1394482-biznes-angely-ukrainy-kto-oni>
10. Лисицина А. Як знайти свого ангела: шість аспектів пошуку приватного інвестора для фінансування бізнесу, 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.prostobiz.ua/finansy/investment/stati/kak_nayti_svoego_angela_shest_aspectov_poiska_chastnogo_investora_dlya_finansirovaniya_biznesa
11. Мертенс А. Венчурні фонди та венчурні інвестиції, Фінансовий директор, № 1, 2005, с. 97-105.
12. Вишняков А.А. Венчурне інвестування інноваційних проєктів, 2005, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://koet.syktsu.ru/vestnik/2006/2006-2/6.htm>
13. Олейников А. Венчурні фонди в Україні: внутрішньокорпоративна оптимізація або високотехнологічний прорив?, 2014, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://inventure.com.ua/analytics/formula/venchurnye-fondy-v-ukraine-vnutrikorporativnaya-optimizaciya-ili-vysokotehnologicheskij-proryv>
14. Ярова М. Українські венчурні фонди: до кого стартапам варто йти за грошима, 2013, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ain.ua/2013/03/18/ukrainskie-venchurnye-fondy-k-komu-startapam-stoit-idti-za-dengami>
15. Карпенко О. Огляд ринку венчурних інвестицій в Україні в 2016 році, 2016, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ain.ua/2017/05/29/rynok-venchurnyx-investicij-2016>

Ковтуненко К.В., Нестеренко О.В.

Одесский национальный политехнический университет

АНАЛИЗ НЕФОРМАЛЬНОГО И ФОРМАЛЬНОГО СЕГМЕНТОВ РЫНКА ВЕНЧУРНОГО КАПИТАЛА УКРАИНЫ

Аннотация

В статье проведен системный анализ неформального и формального сегментов рынка венчурного капитала Украины. Показано, что каждый сегмент рынка имеет свою нишу в области финансирования инновационных предприятий. Венчурное финансирование от бизнес ангелов имеет колоссальный резерв за счет средств мигрантов и диаспоры, объемы годовых доходов которых соизмеримы с ВВП Украины. С учетом национальной специфики развития венчурного бизнеса проведена классификация бизнес ангелов и венчурных фондов в Украине, построены схемы их взаимодействия с инновационными предприятиями. Сделан вывод о том, что рынок венчурного капитала в Украине находится пока в стадии своего формирования, это порождает важную задачу национального масштаба по созданию эффективной экосистемы взаимодействия инновационных предприятий и всех сегментов рынка венчурного капитала в Украине.

Ключевые слова: венчурный капитал, бизнес ангелы, венчурные фонды, инновационное предприятие, инвестирование.

Kovtunenکو K.V., Nesterenko O.V.

Odessa National Polytechnic University

ANALYSIS OF INFORMAL AND FORMAL SEGMENTS OF THE VENTURE CAPITAL MARKET IN UKRAINE

Summary

In the article the system analysis of the informal and formal segments of the venture capital market of Ukraine is carried out. It is shown that each segment of the market has its own niche on the field of innovative enterprise financing. Venture financing from business angels has a huge reserve due to the funds of migrants and diaspora, whose annual incomes are commensurate with the GDP of Ukraine. Taking into account the national specifics of venture business development, Ukraine business angels and venture funds are classified; schemes for their interaction with innovative enterprises are constructed. It is concluded that the venture capital market in Ukraine is still at the stage of its formation, this generates an important national task to create an effective ecosystem of interaction between innovation enterprises and all segments of the venture capital market in Ukraine.

Keywords: venture capital, business angels, venture funds, innovative enterprises, investment.